

Bo día!

Imos repasar esta semana os distintos períodos da literatura galega.

PERÍODOS DA LITERATURA GALEGA

1.-INTRODUCCIÓN

Lembremos que no século I antes de Cristo comeza a romanización da Península Ibérica e con ela a implantación do latín que era a lingua dos conquistadores. No decurso dos séculos foise transformando mesturada coa fala do pobo de maneira lenta pero progresiva de modo que, xa no século VIII, a lingua que falaba a xente tiña pouco que ver co latín oficial no que aínda se expresaban a administración e a Igrexa. É tan grande a diferenza que xa nese momento se pode falar de idiomas distintos, no noso caso o latín e o galego. Pero, aínda que a xente da época falaba normalmente en galego, os escritos, tanto os literarios coma os administrativos, seguían facéndose en latín. Teremos que agardar ata o século XII para que aparezan os primeiros escritos en galego. Neste momento histórico o galego é a única lingua da sociedade galega, na que se expresan todas as clases sociais da época. Estes primeiros escritos non son de tipo literario, teñen carácter administrativo. Os primeiros escritos en galego que se conservan e que teñen carácter literario datan do século XIII.

2.-ETAPAS HISTÓRICAS DA LITERATURA GALEGA

A literatura é un produto cultural e social que está directamente relacionado coa época na que se produce. Non podemos comprender o feito literario se non temos tamén en conta as circunstancias políticas, económicas, sociais e culturais do momento. Por este motivo cómpre analizar a literatura de cada época como parte dun determinado momento histórico, tentando comprender en que maneira inflúe, e, ao mesmo tempo, é influída polas circunstancias sociais. Partindo desta idea, imos facer un pequeno achegamento inicial á literatura galega a través do tempo, tendo en conta as seguintes grandes etapas históricas:

A Idade Media. Os Séculos Escuros. O Rexurdimento. O Século XX

1. A Idade Media (Séculos XIII, XIV e XV)

Nesta época a literatura galega vive un momento de grande esplendor coincidindo co apoxeo do feudalismo galego (séculos XII e XIII) xa que é un período no que a nobreza galega ten un alto grao de soberanía e ocupa un

lugar destacado no reino leonés-castelán. A poesía trobadoresca galaico-portuguesa acada unha extraordinaria importancia e o galego convértese na lingua da lírica.

2. Séculos Escuros (Séculos XVI, XVII, XVIII)

Este longo período de tempo é unha época de decadencia na que o galego perde a súa condición de lingua literaria. Iníciase co declive da nobreza galega e a definitiva subordinación do territorio á coroa de Castela. Este proceso agudízase no século XVIII coa política centralista da monarquía borbónica. O galego vai quedar relegado á fala das clases populares. A literatura practicamente queda reducida á produción oral na que atopamos numerosas cantigas, vilancicos, contos e lendas que conforman un rico e variado folclore.

3. O Rexurdimento (Século XIX)

Denomínaselle así a un renacemento cultural e literario de Galicia que se manifesta fundamentalmente nas últimas décadas do século. Historicamente é este un século moi convulso que se inicia coa invasión francesa (1808) e a posterior Guerra da Independencia. Nos anos seguintes sucédense no goberno do país períodos liberais e períodos absolutistas. En Galicia xorde por vez primeira un movemento político, o Provincialismo, de carácter galeguista que se opón ao centralismo. A sociedade galega segue a ser maioritariamente rural, e a miseria derivada do sistema foral provoca unha forte emigración da poboación. Unha influencia importante é a do Romanticismo, corrente literaria e cultural que entón impera en Europa. Este movemento preconiza as liberdades e o espírito de rebeldía e interésase pola historia dos pobos e polas culturas minorizadas. A lingua galega vai ser de novo utilizada na escrita, fundamentalmente na lírica con autores como Rosalía de Castro, Manuel Curros Enríquez e Eduardo Pondal

4. Século XX

A complexidade deste século fai necesario subdividir a súa análise en tres períodos: Pregarra (ata o ano 1936) Posguerra e ditadura (de 1936 a 1975) Etapa actual (de 1975 á actualidade)

a. Pregarra (ata o ano 1936)

É unha época de cambios sociais na que desaparece o vello sistema foral e os labregos acceden por vez primeira á propiedade da terra. Empeza tamén a crearse un incipiente tecido industrial nas cidades, que se convierten en polos de atracción para o campesiñado. Con todo, a emigración cara a fóra de Galicia segue a ser moi forte. Son anos nos que a literatura galega vive

un momento de esplendor. Xorden grupos como As Irmandades da Fala (1916) que basean o seu programa na difusión oral e escrita do galego e no coñecemento da cultura autóctona; posteriormente, no ano 1922 aparece a revista Nós e o Seminario de Estudos Galegos, impulsados por intelectuais como Vicente Risco, A. Daniel Rodríguez Castelao e Ramón Otero Pedrayo. No ano 1931 fúndase o Partido Galeguista que ten como obxectivo acadar a autonomía para Galicia. A aprobación do Estatuto de Autonomía ten lugar no ano 1936, un mes antes do levantamento militar que provoca a Guerra Civil. Escríbense importantes obras literarias tanto na lírica como na narrativa de ficción, consolídase a produción teatral e aparece o ensaio.

b. Posguerra e ditadura (do ano 1936 ao 1975)

Coa implantación dun réxime ditatorial, autoritario e centralista, o galego sofre un gran retroceso e practicamente desaparece como vehículo de cultura e como lingua literaria, só se mantén vivo no exilio ao que se viron forzados moitos intelectuais galegos que desenvolveron no exterior un importante papel político e cultural. A partir dos anos 50 iníciase unha lenta recuperación propiciada pola creación de grupos editoriais, principalmente a Editorial Galaxia fundada en 1951, e polo labor na clandestinidade de partidos políticos que adoptan o galego como forma de expresión. Con todo, esta incipiente recuperación vese dificultada pola censura franquista e pola imposición do castelán como lingua única da administración e da cultura.

c. Etapa actual (de 1975 á actualidade)

No ano 1975 morre o ditador e iníciase entón unha serie de cambios políticos que levan á creación dun réxime de democracia parlamentaria. No ano 1978 promúlgase a Constitución que configura o Estado das Autonomías recoñecendo a realidade plurinacional e plurilingüística do Estado Español. En Galicia establécese un Goberno autónomo e no ano 1981 apróbase por referendo o Estatuto de Autonomía. O galego adquire o rango de lingua oficial de Galicia, empeza a ser implantado na administración e accede a ámbitos como o ensino e os medios de comunicación. Como consecuencia de todo isto, a literatura galega na actualidade está a atravesar unha época de gran florecemento.

ACTIVIDADES

1. Elabora un esquema ou mapa conceptual cos principais períodos da literatura galega. Cita as obras e autores/as máis destacados da Idade Media e do Rexurdimento.
2. Facede a actividade no caderno. Podedes enviarme a foto.
3. **A data límite para enviar foto é o 30 de abril.**